

Tutvustus

Euroopa, esteedid ja elulähedus. Semperi ja Barbaruse kirjavahetus 1911–1940.

Koostanud Paul Rummo, toimetanud ja kommenteerinud Paul Rummo, Abel Nagelmaa, Tiina Saluvere ja Ülo Treikelder, kujundanud Kalle Müller. Peatoimetaja Marin Laak. EKM Teaduskirjastus.

Johannes Semperi (1892–1970) ja Johannes Barbaruse (1890–1946) sõprus sai alguse juba koolipingis ja kestis läbi elu, neid sidus huvi kirjanduse vastu, hiljem juba osalemine kirjanike ja tõlkijatena Eesti kirjandus- ja kultuurielus. Mõlemad on eesti kirjanduse klassikalised autorid, kes olid ka Eesti pulbitseva kirjanduselu keskel vabariigi loomisajal ja varemgi. Nad osalesid kirjanduslikes rühmitustes Siuru ja Tarapita, Eesti PEN-klubi tegevuses, Semper oli Eesti Kirjanike Liidu ajakirja Looming peatoimetaja 1930–1940. aastatel. Kirjavahetus pakub lugejale panoraamse pildi Eesti Vabariigi kirjanduselist, kultuuripoliitikat ja seda mõjutanud ühiskondliku elu suundumustest. Ajal, mida kirjavahetus hõlmab, ilmus Barbaruselt 11 luulekogu, artikleid ja esseistikat ning Semperilt 6 luulekogu, 3 novellikogu, 2 romaani ja 2 reisiraamatut.

Kirjavahetus on haruldane oma mahukuse ja kestuse poolest, aga ka seetõttu, et on peaaegu tervikuna säilinud mõlemapoolselt. Siin räägitakse avameelselt nii loomingulistest probleemidest, kirjastamisest, kultuurisündmustest, reisidest, harrastustest kui ka argielust. Kirjade originaalid asuvad Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Kultuuriloolises Arhiivis (Barbaruse kirjad Semperile) ja Eesti Rahvusarhiivis (Semperi kirjad Barbarusele).

Semperi ja Barbaruse kirjavahetuse koostamine ja kommenteerimine algas 1970. aastatel Paul Rummo eestvõttel, hiljem jätkas tema tööd Abel Nagelmaa. Vaatamata pikaajalisele tööle käsikirjaga jäi raamat ilmumata. 2016. aastal jätkati kirjandusmuuseumis kirjavahetusega taas tööd. Väljaanne oli kavandatud teadusliku tekstikriitilise väljaandena, mis on varustatud põhjalike kommentaaridega. Nõukogude ajal koostatud käsikiri kandis paratamatult oma aja pitserit, uues väljaandes on kommentaare redigeeritud, täiendatud ja lisatud. Kuna nii Semper kui ka Barbarus vahendasid mõlemad Euroopa kirjanduselu eesti lugejaile, on siinse väljaande kommentaarides palju uut lisateavet. Kirjavahetuse lugeja näebki, et nooreestilik pürgimus Euroopasse oli nende kahe mehe puhul reaalselt teoks saanud: nad olid jõudnud Euroopasse – ja seda mitte üksnes oma arvukate välisreiside tõttu, vaid ka reaalse osaluse kaudu nii rahvusvahelistel kirjandusüritustel, tänu kontaktidele paljude rajataguste loojatega kui ka loomingu vahendamise kaudu mõlemas suunas.

Lisaks loovate kirjanike loomingulise elu kajastustele leiab lugeja siit ka vahetuid vastukajasisid Eesti ja Euroopa 1020.- ja 1930. aastate ühiskondliku fooni teemadel. Miks sõprade saatus pärast Eesti okupeerimist ja 1940. aasta juunipööret just selliseks kujunes, nagu ajaloost teame, raamat otsest vastust ei anna, küll aga võib tähelepanelik lugeja leida siit vihjeid, mis aitavad nende valikuid mõista.

Raamatu eessõna pärineb Harald Peebult, järelsõna autoriks on Marin Laak. Isikunimede register koosneb ligi tuhandest nimest, sh pseudonüümid ja hüüdnimed. Väljaanne on 2-köiteline (kokku 1168 lk), kõvade kaantega ja sisaldab 675 kirja ja 2406 kommentaari. Raamatut ilmestavad pildid EKLA fotokogust.